

Μιράντα Ξαφίτ

Ερευνήτρια του Center for International Governance Innovation & μέλος της Διοικούσας Επιτροπής της ΔΡΑΣΗΣ

Γιατί το ΔΝΤ πρέπει να μείνει στο ελληνικό πρόγραμμα

Δημοσιεύθηκε: 29/09/2016

Τα προκαταρκτικά συμπεράσματα της αποστολής του ΔΝΤ που δόθηκαν στη δημοσιότητα την περασμένη εβδομάδα αφήνουν λίγες ελπίδες ότι το ΔΝΤ θα εμπλακεί ξανά στο ελληνικό πρόγραμμα με χρηματοδότηση, παρά την επιμονή της Γερμανίας και άλλων βόρειων χωρών να συμμετάσχει. Τα συμπεράσματα ήταν στα πλαίσια της ετήσιας αξιολόγησης που γίνεται για κάθε χώρα-μέλος του ΔΝΤ που δεν βρίσκεται σε πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από το Ταμείο. **Η χρονική συγκυρία όμως είναι κρίσιμη εφόσον το ΔΝΤ πρέπει να αποφασίσει μέχρι το τέλος του έτους αν θα εμπλακεί σε νέο πρόγραμμα με την Ελλάδα ή όχι.**

Το ΔΝΤ έχει επανειλημμένως επαναλάβει τη θέση του ότι το πρόγραμμα πρέπει να στηρίζεται σε δύο πόδια: **μεταρρυθμίσεις και ελάφρυνση χρέους**. Ο συνδυασμός των δύο αυτών στοιχείων πρέπει να δίνει στη διεθνή κοινότητα και στις κεφαλαιαγορές εύλογες διασφαλίσεις ότι στο τέλος του προγράμματος η Ελλάδα θα μπορέσει να σταθεί στα πόδια της. **Όσο λιγότερο φιλόδοξες είναι οι μεταρρυθμίσεις, τόσο μεγαλύτερη ελάφρυνση χρέους θα χρειαστεί για να επιτευχθεί η βιωσιμότητα.** Με άλλα λόγια, όσες ελαφρύνσεις χρέους και να γίνουν δε θα μπορέσουν να βάλουν τα δημοσιονομικά μεγέθη σε βιώσιμη τροχιά χωρίς μεταρρυθμίσεις που καθιστούν το ασφαλιστικό σύστημα βιώσιμο και βελτιώνουν την αναπτυξιακή προοπτική της χώρας. **Αντίστροφα, όσες**

μεταρρυθμίσεις και να γίνουν, δεν θα μπορέσουν να καταστήσουν το ελληνικό χρέος βιώσιμο χωρίς την ελάφρυνση του. Πρέπει να γίνουν και τα δύο.

Με αυτό κατά νου, ας δούμε ποια είναι τα βασικά συμπεράσματα της αποστολής του ΔΝΤ. Το βασικό συμπέρασμα είναι ότι **χρειάζεται εμβάθυνση και επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων** για να αντιμετωπιστούν τα τέσσερα εμπόδια στην ανάκαμψη και στη μακροπρόθεσμη δυνατότητα της ελληνικής οικονομίας να αναπτυχθεί.

(1) **Πρώτο εμπόδιο είναι η δυσβάσταχτη δαπάνη για συντάξεις, που ανέρχεται σε 17% του ΑΕΠ**, από το οποίο μόνο 7% του ΑΕΠ καλύπτεται από εισφορές. Το έλλειμμα του ασφαλιστικού συστήματος είναι δηλαδή τετραπλάσιο από το μέσο όρο 2.5% στην Ευρωζώνη. Η πρόσφατη μεταρρύθμιση στις συντάξεις προβλέπεται να μειώσει το έλλειμμα κατά 1.8 δισ. ευρώ (1% ΑΕΠ). Απομένουν μειώσεις ύψους 11.7 δισ. ευρώ (6.5% του ΑΕΠ) για να φτάσουμε το μέσο όρο ΕΕ. **Το πρόβλημα αυτό δε λύνεται αυξάνοντας τους φορολογικούς συντελεστές σε μία φορολογική βάση που διαρκώς συρρικνώνεται**, καθώς επιχειρήσεις και νέοι επιστήμονες μεταναστεύουν μαζικά. Χρειάζεται μείωση της φορολογίας και των εισφορών και περικοπή στις συντάξεις.

(2) **Τα κόκκινα δάνεια εμποδίζουν τις τράπεζες να χορηγήσουν νέα δάνεια σε υγιείς επιχειρήσεις**, υποβοηθώντας την ανάκαμψη. Χρειάζεται δραστική μείωση των κόκκινων δανείων με αναδιάρθρωση ή πώληση δανείων σε εξειδικευμένα funds.

Ένα πρόγραμμα βασισμένο σε υπερ-αισιόδοξες παραδοχές δε θα βελτιώσει το επενδυτικό κλίμα ούτε θα εξαλείψει το φόβο του Grexit.

(3) Η υπερ-ρύθμιση της αγοράς αποτελεί εμπόδιο στην **επιχειρηματικότητα και στις επενδύσεις**. Χρειάζεται μία κρίσιμη μάζα μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνει το άνοιγμα των επαγγελμάτων, την άρση εμποδίων στον ανταγωνισμό, την απλοποίηση του θεσμικού πλαισίου που διέπει την αδειοδότηση των επενδύσεων και των επιχειρήσεων. Χρειάζεται επίσης ευθυγράμμιση της νομοθεσίας που διέπει τις ομαδικές απολύσεις, τον συνδικαλισμό και τις απεργίες με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές.

(4) **Τέλος, το χρέος παραμένει δυσβάστακτο παρά τις ελαφρύνσεις που έχουν ήδη δοθεί τόσο από τους ομολογιούχους, όσο και από τον επίσημο τομέα.** Χρειάζεται επομένως μεγάλη πρόσθετη ελάφρυνση πέρα από αυτήν που είναι υπό συζήτηση. Εδώ το ΔΝΤ απλώς επαναλαμβάνει τη δήλωση που έκανε αμέσως μετά την υπογραφή του τρίτου Μνημονίου στις 13 Ιουλίου 2015, [στην έκθεσή του για την βιωσιμότητα του χρέους](#) δεδομένου ότι δεν έχει υπάρξει καμία νέα εξέλιξη που θα δικαιολογούσε διαφορετική εκτίμηση. Το ΔΝΤ εκτιμά ότι η μείωση των συντάξεων μπορεί να γίνει **«με το ξεπάγωμα των σημερινών συντάξεων και με την εφαρμογή του νέου μαθηματικού τύπου»** όχι μόνο για τους μελλοντικούς, αλλά και τους σημερινούς

συνταξιούχους. Φυσικά το ΔΝΤ δεν περιμένει να μειωθεί το έλλειμμα του ασφαλιστικού δια μιας από 10% του ΑΕΠ στο μέσο όρο 2.5% της Ευρωζώνης, αλλά τονίζει ότι κυβέρνηση πρέπει να εξετάσει την **αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών**, δηλ. την ισορροπία μεταξύ της προσαρμογής που θα επωμιστούν οι σημερινοί συνταξιούχοι σε αντιπαράθεση με τους μελλοντικούς, που σήμερα καλούνται να πληρώσουν υψηλότερες εισφορές για να πάρουν χαμηλότερες συντάξεις. Τονίζει επίσης ότι η **κοινωνική προστασία** δε μπορεί να γίνεται μέσα από το συνταξιοδοτικό, και ότι γι' αυτό το σκοπό απαιτείται ένα **βιώσιμο και στοχευμένο κοινωνικό πρόγραμμα**, όπως είναι το **Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα** που στήνεται σήμερα με πρωτοβουλία του ΔΝΤ.

Το τρίπτυχο του ΔΝΤ είναι: ρεαλιστικοί στόχοι, αξιόπιστες μεταρρυθμίσεις, βιώσιμο χρέος. Η έμφαση στην αξιοπιστία έχει καιρική σημασία για τη δημιουργία εμπιστοσύνης στους επενδυτές, που είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την προσέλκυση επενδύσεων. Ένα πρόγραμμα βασισμένο σε υπερ-αισιόδοξες παραδοχές δε θα βελτιώσει το επενδυτικό κλίμα ούτε θα εξαλείψει το φόβο του Grexit. Είναι περισσότερο από προφανές η «**μεταρρυθμιστική κόπωση**» που επικαλείται το ΔΝΤ για να υποβιβάσει τις προσδοκίες του, όσον αφορά τους ρυθμούς ανάπτυξης και τα πλεονάσματα που μπορεί να πετύχει η Ελλάδα. Το ΔΝΤ θεωρεί επομένως ότι ο στόχος που έθεσαν οι Ευρωπαίοι πιστωτές για πρωτογενές πλεόνασμα 3.5% το 2018 και μεσοπρόθεσμα **είναι υπερβολικά φιλόδοξος και το χρέος μη βιώσιμο** με τα δειλά μέτρα ελάφρυνσης υπό συζήτηση.

Αντί να συνταχθεί με το ΔΝΤ, η κυβέρνηση άνοιξε μέτωπο μαζί του διότι θέλει να αποφύγει περεταίρω μεταρρυθμίσεις στο ασφαλιστικό και στα εργασιακά, και διότι θίγεται όταν το ΔΝΤ αποκαλεί τα δημοσιονομικά μέτρα της κυβέρνησης αποσπασματικά και μη διατηρήσιμα. **Η κυβέρνηση θέλει να διατηρήσει το αφήγημα ότι προστάτευσε τις υπάρχουσες συντάξεις.** Γιατί αυτό είναι δίκαιο όμως; Οι υπάρχοντες συνταξιούχοι είναι αυτοί που εισέπραξαν μεγάλα εφάπαξ, συνταξιοδοτήθηκαν σχετικά νέοι, και στην πλειοψηφία τους δεν έχουν συνεισφέρει αρκετά για να εισπράττουν τις συντάξεις που εισπράττουν.

Οι συντάξεις στην Ελλάδα είναι περίπου ίσες με τις γερμανικές παρόλο που οι μισθοί στη Γερμανία είναι διπλάσιοι απ' ότι στην Ελλάδα. Δεν είναι λογικό να θεωρούμε ότι συντάξεις ύψους 1.300 ευρώ το μήνα πρέπει να προστατευθούν με κάθε μέσο, όταν οι μισθοί αυτού του ύψους θεωρούνται σχετικά υψηλοί. Δεν αρκεί να απορρίπτουμε τις πολιτικές που προτείνει το Ταμείο ως «**νεοφιλελεύθερες**» και **δρακόντιες κοινωνικές μεταρρυθμίσεις**, πρέπει να μπορούμε να απαντήσουμε και στην ουσία των επιχειρημάτων. Και στην ουσία το Ταμείο έχει δίκιο.